

**Kortársunk a
művészet**

MŰ, KRITIKA

**„Lumú” füzet A modernség talánya című kiállításhoz
13-18 évesek számára**

LUDWIG MÚZEUM – Kortárs Művészeti Múzeum
A modernség talánya, Válogatás a Musée national d'art moderne
Centre Georges Pompidou gyűjteményéből, 2005. március 15 – május 15.

Kedves Barátunk,

a Ludwig Múzeum egyik első „Lumú” füzetét tartod a kezvedben. Szeretnénk, ha a füzetben olvasható ismeretek, gondolatok, feladatok segítségedre lennének abban, hogy egy iskolai foglalkozás keretében, vagy a szüleiddel, barátaiddal, illetve egy önállóan tett múzeumi séta alkalmával még többet megtudj a kortárs művészet világáról.

A következő oldalak a párizsi Centre Georges Pompidou gyűjteményének néhány társadalomkritikát megfogalmazó alkotásával foglalkoznak.

Kellemes és hasznos időtöltést kívánunk!

FEKETÉN FEHÉREN

Az Egyesült Államok alkotmánya 1865-ben elfogadott XIII. alkotmánykiegészítése kimondta:

„Sem rabszolgaságnak, sem az akarattal ellentétes szolgaságnak nincs helye az Egyesült Államokban vagy bármely, a joghatósága alá tartozó területen, kivéve, ha büntetesként róják ki a szabályosan elítélt félre.”

2002-es adatok szerint Amerika lakosságának 11%-a fekete, azaz kb. 25 millió fő. A 435 fős képviselőháznak 39, de a 100 fős szenátori testületnek egyetlen afroamerikai tagja sincs. A munkanélküliség a fehérekénél 5,5%, a fekete bőrűeknél 11,1%. A szegények aránya a fehérekénél 7,8%, a fekete bőrűeknél 22,7%.

Larry Rivers műve Edouard Manet 1863-ban festett Olympia című képe alapján készült. A korabeli francia műértő közönséget megbotránkoztatta a kép szemérmertlensége.

Mi tesz „ma” egy képet botrányossá? Láttál-e botrányos képet a közelműltban?

Larry Rivers új problémákat vetett fel a mű újragondolásával. Meg tudod-e fogalmazni ezt a problémát anélkül, hogy tudnád, melyik „páros” látható az eredeti Manet-képen?

Mit gondolsz, sikerült-e Larry Riversnek hasonló botrányt kavarni, mint Manet-nak 1863-ban?

Létezik-e a Larry Rivers által felvetett társadalmi problémához hasonló jelenség ma Magyarországon? Ha igen, hogyan definiálnád ezt a jelenséget?

LARRY RIVERS

Szeretem a fekete Olympiát, 1970
festett installáció, olaj, fa, formázott vászon, műanyag, plexi
182 x 194 x 100 cm

Feladat:

Keress meg az eredeti Manet-művet (művészeti albumban vagy interneten) és figyeld meg, miben tér el tőle Larry Rivers *Olympiája*?

Ajánló:

CLAES OLDENBURG

Pablo Picasso Chicagó-nak ajándékozott emlékműve lány makett-változatban, 1968
szobor, festett vászon és kötél, fém, festett fa posztamens
70 x 72,5 x 50 cm

HÁBORÚ A NYAKUNKON

Néhány szalagcím 1981-ből:

Az USA megkezdi a neutronbomba gyártását. Izrael lebombázta Bagdad nukleáris reaktorát. II. János Pál pápa meglátogatta Hirosimát: „Fejtsük ki minden erőnket, hogy többé ne legyen háború!” Tömegdemonstrációk a nukleáris rakéták telepítése ellen Európában. Meggyilkolták Szadat egyiptomi elnököt.

Ben nem biztos, hogy a fenti hírek tudatában festette 1981-ben ezt a „képét”, viszont bizonyosan provokálni, felrázni akarta a kor nézőit. Ez soha nem állt messze az avantgárd művésztől, továbbá az sem, hogy időnként a képeket leírt szavakkal helyettesítse.

Ben nemcsak a leírt mondattal, hanem valami mással is provokálja a múzeumokba, galériákba járó közönséget. Mi hiányzik a képről?

Egyetértesz a Ben művein olvasható gondolatokkal?
Még halni könnyű, Az egyedüli szeretnék lenni, A művészet haszontalan, Légy természetes, Ne beszélj a művészetről, Másolni, Nézz meg engem, Névtelenné válni...
Mi történik akkor, ha a mondatok előjelét megváltoztatjuk?

A Benéhez hasonló szövegekkel, feliratokkal hol találkozhatasz?

BEN (Ben Vautier)

Várom a háborút, 1981

akril, vászon
162 x 130 cm

Feladat:

A túlloldalon olvasható műcímekeket próbáld meg képekkel „megfogalmazni”!

Ajánló:

BARBARA KRUGER

Cím nélkül (Igazolod a rettenésünket), 1983
fekete-fehér fotómontázs, triptichon, vörös fakeret
123 x 215,5 cm

AMÍG A KÉSZLET TART

Ez a készlet természetéből adódóan kitart egészen a kiállítás végéig, hiszen ezeket a second hand, használt (bálás) ruhákat nem lehet megvásárolni.

Azért vannak itt ekkora tömegben felhalmozva, mert... Boltanski szereti a kerülőutakat, művészetében gyakran áttételes formában jelenik meg az üzenet.

Számtalan ruhatípus látható itt: gyerekeruha, női kabát, széldzseki, férfi ing stb., mindennek ellenére nagyon is szisztematikusnak tűnik ez a lerakat. Van ebben a következetességben valami fenyegető.

A második világháború koncentrációs táborában a nácik különös gondossággal rendszereztek és raktározták a foglyok, az áldozatok tárgyait. Hatalmas készletek keletkeztek így cipőkből, szemüvegekből, kofferekből...

Találsz-e neked tetsző ruhát a kollekciónban?

Milyen szempontok alapján minősíthetnéd, csoportosíthatnád a kiállított ruhákat?

Képzeld embereket az imént meghatározott csoportok mögé!

Érvelj amellett, hogy az ember nem csoportosítható, szortírozható a ruhákhoz hasonlóan!

CHRISTIAN BOLTANSKI

Raktár, 1990
installáció, ruhák, lámpák
változó méret

Feladat:

Hatvan éve ért véget a II. világháború. Készítsd el egy emlékmű tervét. Boltanskihoz hasonlóan egyszerű képzőművészeti eszközöket használj.

Ajánló:

ARMAN (Amand Fernandez)
Otthon, édes otthon, 1960
felhalmozott gázálcok plexi dobozban
160 x 140,5 x 20,3 cm

EGY MEGRÁZÓ KÉP

A XIX. század végén Amerikában megfogalmazódik a fájdalommentes kivégzés gondolata. Egy parlamenti bizottság három éven keresztül kereste a legjobb megoldást, amit végül az egyik új fizikai felfedezés nyújtott: villamosszék.

William Kemmler az első ember, akit 1890. augusztus 6-án villamosszékkal végeztek ki. (A férfit felesége meggyilkolásáért ítélték halálra.) Westinghouse, a szerkezet megalkotója nyilatkozta a kivégzésről: „Borzasztó volt, ennél még a lefejezés is jobb az elítéltnél”. A villamosszékkal való kivégzés humanitáriánus voltáról már a megjelenése pillanatában viták voltak Európában.

Az Amnesty International jelentése alapján 2003-ban 63 országban, közel 3000 embert ítélték halálra. Legtöbbjüket Kínában, Iránban, Vietnamban és az USA-ban.

Andy Warhol képein sorra megjelennek az USA kultikussá nőtt „társadalmi kelékei”: a dollár, a Campbell konzerv, a sztárok (Marilyn Monroe, Elvis Presley, Mick Jagger), a Coca-Cola stb.

Ilyen kultikus kellék a villamosszék, mely Warhol halálsorozatába illeszkedik. E sorozatban kapnak helyet a légikatasztrófákat, közúti baleseteket ábrázoló képek.

Magyarországon nincs érvényben a halálbüntetés. Európában egyes országokban érvényben van, de nem alkalmazzák.

Hozz fel érveket a halálbüntetés mellett és ellen!

Andy Warhol majdnem minden témáját nagyszámú sorozatban dolgozta fel.

Mit gondolsz, miért? (Gondolj a fogyasztói társadalom sajátosságaira!)

ANDY WARHOL

Villamosszék, 1967
világos vörös kadmium, kék festék, lakk, szerigrafia, vászon, akril, lakk
137,2 x 185,3 cm

Feladat:

Warhollal ellentétben készíts egy „életsorozatot”. Milyen tárgyakat szerepeltetnél ebben a sorozatban?

Ismerkedj meg a sokszorosító grafika műfajaival!

Ajánló:

ROY LICHTENSTEIN

Hot dog, 1964
fémlemez, zománc
61,2 x 122,2 cm

ÓRIÁSPLAKÁT A KÖZEMBERNEK

Braco Dimitrijević 1971.....-én 11 óra 9 perckor megkér egy vele szembe jövő, párizsi férfit, hogy portrét készíthessen róla. A középkorú férfi némi huzavona után kotelnek áll. Braco Dimitrijević nem sokkal később a férfiről készített fotó óriási nagyítását egy forgalmas utcai ház homlokzatára helyezi. A kép kihelyezése napján a középkorú férfi szörnyű hidegrázással ébred. Ilyen állapotban nem mehet dolgozni. A középkorú francia férfi két dologtól fél rettenetesen....

A történet kitaláció, szabadon átírható és folytatható.

Egy óriásplakát megtervezése, kinyomtatása többszázezer forintba rúghat. A kihelyezés költségeit a hely frekventáltsága dönti el. Egy plakát jó helyen százötvenezer forintba kerül havonta. Egy komolyabb reklámkampány alkalmával száz óriásplakátot helyeznek el Budapesten.

Budapesten a Lövölde téren időről időre egy művész által készített, nem kereskedelmi célú plakátot helyeznek ki az 1x1Tábla – Óriásplakát másként című felületre.

Fel tudod idézni az utolsó óriásplakátot, amit láttál?
Milyen különbséget látsz a felidézett plakát és a Braco Dimitrijević-fotók között (téma, kivitelezés, modell stb.)?

Hogyan ítéled meg az óriásplakátok szerepét?
1 - nagyon fontos társadalmi szerep hárul rájuk
2 - csak a megrendelők és a kivitelezők érdekeit szolgálják
3 - időnként az óriásplakátok üzenete engem is befolyásol
4 - többnyire szerencsésen befolyásolják egy város, egy táj arculatát

BRACO DIMITRIJEVIĆ

Az az egyszerű járókelő, akivel délelőtt 11.09-kor találkoztam Párizsban, 1971
fotó, fényérzékeny vászon
448 x 352 cm

Feladat:

Tervezz egy művészetet népszerűsítő óriásplakátot.
Ne feledkezz meg a jó szlogenről (és a közemberről)!
Ha elégedett vagy az elkészült munkával, küldd el az e-mail címünkre! hemrik@ludwigmuseum.hu

Ajánló:

THOMAS RUFF
Portré (Andrea Knobloch), 1990
számozott példány (2/4)
színes fotó, 210 x 165 cm

LUDWIG MÚZEUM – Kortárs Művészeti Múzeum

A Modernség talánya
Válogatás a musée national d'art moderne
Centre Georges Pompidou gyűjteményéből
2005. március 15 – május 15.

Kiállítási koncepció: Catherine Grenier (Musée National d'Art Moderne
Centre Georges Pompidou) és Želimir Košević (Muzej Suvremene umjetnosti Zagreb)

A kiállítás kurátora: Timár Katalin

Szöveg, szerkesztés: Erdőháti Orsolya, Hemrik László

Grafika, nyomdai előkészítés: Bartha Sándor

Nyomda: Mester Nyomda, Budapest

Felelős kiadó: Néray Katalin, a Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum igazgatója

A kiállítás fő támogatója:

We make sure

Médiatámogatók:

